

FJÄRILSBINGO

FOR
FRITIDSODLINGENS RIKSORGANISATION

SVENSK DAGFJÄRILSÖVERVAKNING

NATURSIDAN.SE

**NORDENS
FJÄRILAR**
en fälthandbok

BIOLOGISKA
MÅNGFALDENS
DAG 22 MAJ

Fjärilsbingo: Nio fjärilar du kan locka till din trädgård

Källa: Boken "Nordens fjärilar" av Bo Söderström

Puktörneblåvinge

Vingspann: 21–33 mm.

Kännetecken: Hanens ovansida är himmelsblå med en tunn svart ytterkant och vita vingfransar. Honans ovansida är brun med varierande mängd blått intill kroppen och varierande antal orange, runda fläckar innanför vingarnas ytterkanter. Känns igen på en karakteristisk vit kil på bakvingens undersida som når in till raden av de runda, svarta fläckarna.

Värdväxter: Olika ärtväxter, särskilt käringtand.

Nässelfjäril

Vingspann: 40–52 mm.

Kännetecken: Lätt att känna igen. Den inre hälften av bakvingen är sotbrun till svart ända in till kroppen. Ovansidan är varmt orangefärgad med tydliga blå fläckar i vingarnas svarta ytterkanter. Tre stora svarta fläckar, åtskilda av två nästan likstora gula fläckar, ses utmed framvingens framkant.

Värdväxt: Brännässla.

Citronfjäril

Vingspann: 51–60 mm.

Kännetecken: Hanen känns lätt igen på den svavelgula färgen. Honan är blekt citrongul och kan förväxlas med kålfjärilen men saknar dennes svarta spets på framvingen. Båda könen har en liten röd fläck mitt på såväl framvingen som bakvingen. Vingformen är unik med utdragen spets på framvingen och en liten spets mitt på bakvingens ytterkant.

Värdväxter: Brakved och getapel.

Vinbärsfuks

Vingspann: 40–50 mm.

Kännetecken: Har väldigt flikiga ytterkanter på både fram- och bakvinge. Mitt på bakvingens mörkbruna undersida finns ett iögonfallande vitt "C". När den slår ihop sina vingar påminner den starkt om ett visset löv.

Värdväxt: Sälg, alm, brännässla, humle, hassel och vinbär.

Påfågelöga

Vingspann: 54–59 mm.

Kännetecken: Känns igen på de stora ögonen på de brunröda vingarna med sotfärgade ytterkanter. Undersidan är sotbrun, ett utmärkt kamouflage under övervintringen.

Värdväxt: Brännässla.

Rapsfjäril

Vingspann: 41–53 mm.

Kännetecken: Ovansidan är krämvit med mörk spets på framvingen och mörk pudring utmed vingribborna. Hanen har en fläck och honan två fläckar på framvingen, den bakre ansluter med ett svart streck till bakkanten på vingen.

Värdväxter: Ängsbräsma, löktrav och andra korsblommiga växter.

Aurorafjäril

Vingspann: 44–51 mm.

Kännetecken: Hanen är lätt att känna igen med sin vita ovansida och en stor orange fläck som avslutas med en tunn svart kant vid framvingens spets. Även framvingens undersida uppvisar en orange fläck. Honan liknar många andra vitfjärilar på ovansidan men skiljer sig med sina rundare vingar.

Värdväxter: Ängsbräsma, löktrav och andra korsblommiga örter.

Sorgmantel

Vingspann: 62–75 mm.

Kännetecken: Stor och mörkt chokladbrun på ovansidan med ljusa, breda ytterkanter. Undersidan är sotbrun med breda smutsvita ytterkanter.

Värdväxter: Främst björk och sälg men även asp och olika videarter

Tosteblåvinge

Vingspann: 24–33 mm.

Kännetecken: Hanen har blå ovansida med vita och svarta vingfransar på framvingen. Honans ovansida är mer ljusblå med bred svart ytterkant på framvingen och framkant på bakvingen. Undersidan är vit med en ljusblå anstrykning. De svarta fläckarna saknar vit kant och är njurformiga.

Värdväxter: Främst brakved men även en lång rad andra växter som odon och blåbär.

Om fjärilar

Det finns omkring 150 000 arter av fjärilar över hela världen, från de tropiska regnskogarna till tempererade ängar. När vi pratar om fjärilar tänker nog de flesta på dagfjärilar, som ofta är färggranna och där flera arter är välbekanta, som t.ex. citronfjäril och påfågelöga. Men dagfjärilarna utgör bara en bråkdel av alla arter. Av världens cirka 150 000 fjärilsarter är bara 12 % dagfjärilar. Majoriteten tillhör gruppen nattfjärilar. Hit hör t.ex. mätare, nattflyn, spinnare, svärmare, mott, vecklare och malar. Gemensamt för dem alla är att fjärilarna har två par vingar som är täckta av vingfjäll. Och att de genomgår en livscykel med fyra stadier; ägg, larv, puppa och fullbildad fjäril.

Fjärilar i Sverige

I Sverige finns det omkring 2 700 arter av fjärilar, vilket gör dem till en betydelsefull del av den svenska faunan. Fjärilarnas habitat sträcker sig från Skånes blomrika ängar till de arktiska landskapen i norra Lappland. Bland de mest kända arterna finner man apollofjärilen, som är känd för sina vackra vita vingar med röda ögonfläckar, samt påfågelöga med sina ögonliknande mönster på vingarna som skrämmer bort rovdjur. Dessa fjärilar, liksom många andra arter, följer specifika flygrutter och livscyklar som anpassats till det svenska klimatet och de skiftande årstiderna.

Bevarandet av fjärilar i Sverige är av stor vikt, då många arter är känsliga för miljöförändringar såsom habitatförlust och klimatförändringar. Skyddsåtgärder och bevarandeprojekt är därför avgörande för att säkerställa att dessa färgstarka och viktiga pollinerare fortsätter att bidra till den biologiska mångfalden och ekosystemens hälsa.

Fjärilars roll i ekosystemet

Fjärilar är mycket mer än bara deras slående skönhet. Dessa små, men viktiga insekter spelar flera kritiska roller i ekosystemen, där de bidrar till funktionen och stabiliteten i många olika miljöer. Inte bara är de en viktig del av biologisk mångfald; fjärilarna spelar också en nyckelroll i att upprätthålla strukturen och hälsan i sina livsmiljöer. Deras aktiviteter påverkar direkt flera andra arter och växtliv, vilket gör dem till ovärderliga aktörer i de naturliga processerna. Deras närvaro och beteenden erbjuder insikter i det dynamiska samspel som formar våra ekologiska landskap.

En av våra viktigaste pollinatörer

Fjärilar och nattfjärilar är viktiga pollinatörer. Med sin sugsnabel är de framför allt ute efter blommans nektar och när de flyger från blomma till blomma för de också med sig pollen. Fjärilar, som andra pollinerande insekter är därför helt livsavgörande för majoriteten av världens växter och som gör att de kan bilda nya frön.

Födobas

Fjärilarna är många både till arter och antal. Både som ägg, larv, puppa och fullvuxen fjäril utgör de en viktig näringskälla för andra djurarter, inklusive fåglar, fladdermöss och andra insektsätande djur. Denna näringskälla är avgörande för att upprätthålla balansen i näringskedjan och understödja en bred mångfald av rovdjur.

Indikatorer på ekologisk hälsa

Fjärilar är även kända för att vara indikatorer på ekologisk hälsa. För oss människor kan fjärilarnas status berätta om stora förändringar i miljön. Fjärilarna är känsliga för till exempel habitatförlust, klimatförändringar och föroreningar. Larverna är ofta tätt knutna till speciella värdväxter, som de äter av och om växterna är försvinner, försvinner också fjärilarna. Många av de hotade fjärilarna är knutna till växter som återfinns i det gamla kulturlandskapet, som ängs – och hagmarker.

Källa: <https://www.wwf.se/djur/fjarilar/#fjarilar-i-sverige-och-varlden>